

KOSOVO SPECIALIST CHAMBERS
DHOMAT E SPECIALIZUARA TË KOSOVËS
SPECIJALIZOVANA VEĆA KOSOVA

Predmet: KSC-BC-2020-05

Tužilac protiv Saljiha Mustafe

Rešava: Pretresni panel I

sudija Mapi Velt-Folja, predsedavajući sudija

sudija Roland Dekers

sudija Žilber Biti

sudija Vladimir Mikula, rezervni sudija

Sekretar: Fidelma Donlon

Datum: 23. septembar 2021.

Jezik: engleski

Stepen tajnosti: javno

**Javna redigovana verzija
šeste odluke o preispitivanju pritvora**

Dostaviti:

specijalizovanom tužiocu

Džeku Smitu

braniocu optuženog

Julijusu von Boneu

zastupniku žrtava

Ani Pjus

PRETRESNI PANEL I (u daljem tekstu: panel) donosi sledeću odluku o preispitivanju pritvora.

I. TOK POSTUPKA

1. Dana 23. novembra 2020,¹ 25. januara 2021,² odnosno 25. marta 2021,³ sudija za prethodni postupak doneo je „Odluku o preispitivanju pritvora“, „Drugu odluku o preispitivanju pritvora“ i „Treću odluku o preispitivanju pritvora“ kojima je naložio produžetak pritvora Saljiha Mustafe (u daljem tekstu: g. Mustafa ili optuženi).
2. Dana 25. maja 2021, odnosno 23. jula 2021, panel je doneo „Četvrtu odluku o preispitivanju pritvora“ (u daljem tekstu: četvrto preispitivanje pritvora)⁴ i „Petu odluku o preispitivanju pritvora“ (u daljem tekstu: peto preispitivanje pritvora).⁵ U petom preispitivanju pritvora, panel je naložio Specijalizovanom tužilaštvu (u daljem tekstu: tužilaštvo) i zastupniku žrtava, ukoliko želi, da se do ponedeljka, 6. septembra 2021. pismenim putem izjasne o idućem preispitivanju pritvora i da odbrana, ukoliko želi, učini to isto do ponedeljka 13. septembra 2021.⁶
3. Dana 6. septembra 2021, tužilaštvo je podnelo svoje izjašnjenje.⁷ Zastupnik žrtava se nije izjasnio.
4. Dana 12. septembra 2021, odbrana je podnela svoje izjašnjenje.⁸

¹ KSC-BC-2020-05, F00052, sudija za prethodni postupak, *Odluka o preispitivanju pritvora*, 23. novembar 2020, javno.

² KSC-BC-2020-05, F00068, sudija za prethodni postupak, *Druga odluka o preispitivanju pritvora*, 25. januar 2021, javno.

³ KSC-BC-2020-05, F00097, sudija za prethodni postupak, *Treća odluka o preispitivanju pritvora* (u daljem tekstu: treće preispitivanje pritvora), 25. mart 2021, javno.

⁴ KSC-BC-2020-05, F00127, pretresni panel I, *Četvrtu odluku o preispitivanju pritvora*, 25. maj 2021, javno.

⁵ KSC-BC-2020-05, F00158, pretresni panel I, *Peta odluka o preispitivanju pritvora*, 23. jul 2021, javno.

⁶ Četvrto preispitivanje pritvora, stav 29(b)-(c).

⁷ KSC-BC-2020-05, F00188, specijalizovani tužilac, *Izjašnjenje tužilaštva u vezi sa šestim preispitivanjem pritvora* (u daljem tekstu: izjašnjenje tužilaštva), 6. septembar 2021, javno.

⁸ KSC-BC-2020-05, F00197, odbrana, *Izjašnjenje odbrane u vezi sa preispitivanjem pritvora optuženog* (u daljem tekstu: Izjašnjenje odbrane), 12. septembar 2021, javno.

II. IZJAŠNJENJA STRANA U POSTUPKU

5. Tužilaštvo iznosi: (i) da je produženje pritvora optuženog i dalje zakonito i neophodno budući da osnovana sumnja još uvek postoji, kao i realna mogućnost da bi optuženi, ukoliko bi bio pušten na slobodu, mogao uticati na žrtve, svedoke i/ili članove njihovih porodica, i uopšte, ometao tok postupka, i (ii) da ne postoje uslovi kojima bi se dovoljno umanjila takva opasnost.⁹ Osim toga, opasnost od bekstva i vršenja novih krivičnih dela i dalje je vrlo velika a od poslednjeg preispitivanja pritvora svi rizici navedeni u članu 41(6)(b) Zakona br. 05/L-053 i Specijalizovanim većima i Specijalizovanom tužilaštvu (u daljem tekstu: Zakon) povećali su se usled predstojećeg početka suđenja i povezanog obelodanjivanja informacija o identitetu svedoka tužilaštva.¹⁰

6. Kad je reč o dobro utemeljenoj sumnji da je optuženi izvršio krivična dela u nadležnosti Specijalizovanih veća, tužilaštvo iznosi da se od petog preispitivanja pritvora nisu promenile okolnosti usled kojih bi se izmenio zaključak koji su doneli i sudija za prethodni postupak i panel.¹¹ Kad je reč o opasnosti od bekstva, tužilaštvo iznosi: (i) da taj rizik postoji i da je i dalje visok iz razloga koje je navelo u svom izjašnjenju o četvrtom preispitivanju pritvora,¹² i (ii) da se uslovnim puštanjem na slobodu, lice sa iskustvom, prošlošću, i mrežom pristalica koje ima optuženi, ne bi moglo sprečiti da pobjegne, ukoliko bi to htelo da učini.¹³ Što se tiče opasnosti od vršenja pritiska na svedoke i žrtve, tužilaštvo iznosi da ne samo da je i dalje prisutna, već se značajno povećala zbog nedavnog obelodanjivanja identiteta svedoka odbrani, kao i predstojećeg daljeg obelodanjivanja njihovog identiteta koje će se kontinuirano

⁹ Izjašnjenje tužilaštva, stav 2.

¹⁰ Izjašnjenje tužilaštva, stav 2.

¹¹ Izjašnjenje tužilaštva, stav 3.

¹² Izjašnjenje tužilaštva, stav 4, gde se poziva na KSC-BC-2020-05, F00122, specijalizovani tužilac, *Odgovor tužilaštva u vezi sa četvrtim preispitivanjem pritvora* (u daljem tekstu: izjašnjenje tužilaštva u vezi sa četvrtim preispitivanjem pritvora), 17. maj 2021, javno.

¹³ Izjašnjenje tužilaštva, fusnota 8.

vršiti u septembru i početkom oktobra.¹⁴ Tužilaštvo dalje iznosi da će se opasnost da će optuženi ili mreža njegovih pristalica ometati postupak znatno povećati [BRISANO] samo potvrđuju tačnost te procene.¹⁵ Tužilaštvo stoga iznosi da je produženje pritvora i dalje od ključnog značaja kako bi se umanjila ta opasnost.¹⁶ Kad je reč o opasnosti od izvršenja novih krivičnih dela, tužilaštvo se poziva na svoja ranija izjašnjenja i tvrdi da se obelodanjivanjem informacija o identitetu svedoka odbrani i optuženom povećala opasnost od izvršenja novih krivičnih dela .¹⁷

7. Tužilaštvo dalje tvrdi da se opasnosti koje potiču od optuženog mogu efikasno kontrolisati samo u pritvorskom objektu Specijalizovanih veća, naročito u ovoj pođmakloj fazi postupka.¹⁸ Nikakva uveravanja koja bi optuženi mogao da ponudi nisu dovoljna garancija da će postojeće opasnosti biti otklonjene ili umanjene.¹⁹ Na kraju, tužilaštvo napominje da i dalje važe raniji zaključci panela u vezi sa opravdanim trajanjem pritvora u ovom predmetu.²⁰

8. Odbrana smatra da g. Mustafa treba da bude pušten iz pritvora, uz uslove koje odredi panel ili bez njih.²¹ Što se tiče postojanja osnovane sumnje da je optuženi izvršio krivično delo iz nadležnosti Specijalizovanih veća, odbrana iznosi: (i) da g. Mustafa poriče optužbe i osporava dokaze koje je tužilaštvo dosad predočilo, i (ii) da ne postoji povezanost između optuženog i dokaza koje je tužilaštvo obelodanilo u ovom predmetu.²²

9. Kad je reč o opasnosti od ometanja odvijanja postupka, odbrana iznosi: (i) da optuženi nema motivaciju da ometa postupak budući da bi time naneo štetu svojoj

¹⁴ Izjašnjenje tužilaštva, stavovi 5-6.

¹⁵ Izjašnjenje tužilaštva, stav 6, gde se takođe upućuje na [BRISANO].

¹⁶ Izjašnjenje tužilaštva, stav 6.

¹⁷ Izjašnjenje tužilaštva, stav 7, takođe se upućuje na izjašnjenje tužilaštva u vezi sa četvrtim preispitivanjem pritvora, stavovi 11-12.

¹⁸ Izjašnjenje tužilaštva, stavovi 8-9.

¹⁹ Izjašnjenje tužilaštva, stav 9.

²⁰ Izjašnjenje tužilaštva, stavovi 10-11, takođe se upućuje na peto preispitivanje pritvora, stav 29.

²¹ Izjašnjenje odbrane, stav 39.

²² Izjašnjenje odbrane, stavovi 6-8.

odbrani; (ii) da je optuženi dugo bio na slobodi nakon prvog informativnog razgovor sa tužilaštvom – za koji je dobrovoljno putovao u Holandiju – i da za to vreme nije prijavljen nijedan slučaj navodnog vršenja pritiska, i (iii) dok je bio na javnoj dužnosti u svojoj domovini, g. Mustafu je redovno ocenjivao njegov poslodavac i tokom tih ocenjivanja nikada nije iskrslo ništa što bi ukazivalo na to da je on vršio pritisak na bilo koga ili zloupotrebio svoj položaj kako bi vodio istragu u vezi sa sadašnjim predmetom ili licima povezanim sa njim.²³ Odbrana stoga tvrdi da ne postoji stvarna i objektivna opasnost, niti je tvrdnja da bi g. Mustafa uticao na postupak, odnosno njegov tok, ili na svedoke, žrtve i/ili članove njihovih porodica potkrepljena činjenicama. Naprotiv, takav rizik je čisto teoretske prirode i njime se ne može opravdati produženje njegovog pritvora.²⁴

10. Odbrana dalje tvrdi da bi optuženi mogao da bude pušten na slobodu uz uslove koje bi odredio panel, a kojih bi se optuženi pridržavao, kako bi se sprečio bilo kakav rizik koji bi panel eventualno konstatovao.²⁵ Ti uslovi bi između ostalog mogli obuhvatati predaju pasoša g. Mustafe, zabranu zapošljavanja, nadzor nad eventualnim posetiocima g. Mustafe u njegovom domu i nadzor nad njegovim telefonskim razgovorima i aktivnostima na društvenim mrežama.²⁶

11. Na kraju, odbrana tvrdi da prilikom donošenja odluke o produženju pritvora treba uzeti u obzir lične okolnosti optuženog, uključujući mogućnost da izgubi radno mesto a time i prihode za izdržavanje porodice.²⁷ U tom smislu, uslovnim puštanjem na slobodu ograničila bi se šteta po materijalne prilike optuženog i njegove porodice.²⁸

²³ Izjašnjenje odbrane, stavovi 10-11, 13-14.

²⁴ Izjašnjenje odbrane, stavovi 10-12, 14-15.

²⁵ Izjašnjenje odbrane, stavovi 16-21, 24, 34, 37-38.

²⁶ Izjašnjenje odbrane, stavovi 22-23.

²⁷ Izjašnjenje odbrane, stavovi 25-32, 35-36.

²⁸ Izjašnjenje odbrane, stav 33.

III. MERODAVNO PRAVO

12. Panel upućuje na članove 29, 31(5) i 53 Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), članove 3(2), 21(3) i 41(6), (10) i (12) Zakona, i pravilo 57(2) Pravilnika o postupku i dokazima pred Specijalizovanim većima Kosova (u daljem tekstu: Pravilnik).

IV. ANALIZA

13. Panel najpre ističe da je pretpostavka nevinosti iz člana 31(5) Ustava, člana 21(3) Zakona i člana 6(2) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: Konvencija), polazno stanovište za ocenu produženja pritvora.²⁹ Pritvor se, dakle, ne može olako produžavati i optuženi treba da bude pušten na slobodu kad se njegov dalji pritvor više ne može smatrati razumnom merom.³⁰

A. OSNOVANA SUMNJA

14. U pogledu minimalnog kriterijuma za produženje pritvora, član 41(6)(a) Zakona postavlja kao preduslov³¹ postojanje osnovane sumnje da je izvršeno krivično delo iz nadležnosti Specijalizovanih veća.³²

15. Panel napominje da odbrana iznosi: (i) da optuženi „poriče optužbe“ i „osporava dokaze koje je tužilaštvo predočilo“,³³ i (ii) da „nema korelacije“ između optuženog i

²⁹ Peto preispitivanje pritvora, stav 14; četvrto preispitivanje pritvora, stav 13. V. takođe KSC-BC-2020-06, IA004/F00005/RED, *Javna redigovana verzija odluke o žalbi Hašima Tačija na odluku o privremenom puštanju na slobodu* (u daljem tekstu: drugostepena odluka o Tačijevom privremenom puštanju na slobodu), 30. april 2021, javno, stav 17.

³⁰ Peto preispitivanje pritvora, stav 14; četvrto preispitivanje pritvora, stav 13; ESLJP, *Buzadji v. The Republic of Moldavia*, br. 23755/07, [Judgment](#) [GC] (*Buzadji v. The Republic of Moldavia* [GC]), 5. jul 2016, stav 90.

³¹ Peto preispitivanje pritvora, stav 15; četvrto preispitivanje pritvora, stav 14; ESLJP, *Buzadji v. The Republic of Moldavia* [GC], stav 87.

³² Peto preispitivanje pritvora, stav 15; četvrto preispitivanje pritvora, stav 14 i fusnota 28.

³³ Izjašnjenje odbrane, stav 8.

dokaza koji su do sada podneti.³⁴ U tom smislu, a u vezi s petim preispitivanjem pritvora,³⁵ panel podseća da je nakon analize dokaza koje je podnelo tužilaštvo sudija za prethodni postupak utvrdio da postoji dobro utemeljena sumnja da je g. Mustafa izvršio više krivičnih dela iz nadležnosti Specijalizovanih veća.³⁶ Zaključci sudije za prethodni postupak doneti su na osnovu višeg standarda od osnovane sumnje iz člana 41(6)(a) Zakona.³⁷ Panel dalje napominje da odbrana u svom izjašnjenju samo iznosi uopštene tvrdnje koje ukazuju na neslaganje sa zaključcima koje je sudija za prethodni postupak doneo na osnovu predloženih dokaza tužilaštva, uključujući korelaciju između tih dokaza, krivičnih dela iz optužnice i samog g. Mustafe, bez daljeg razmatranja ijednog osporenog dokaza ili nekog njegovog dela. Osim toga, panel podseća da će se ocena dokaza kojima se potkrepljuju optužbe vršiti na suđenju, kada će se o krivici ili nevinosti g. Mustafe odlučivati na osnovu svih dokaza iznetih pred panelom.³⁸ Pored toga, panel ne vidi nijedan osnov za zaključak da je optužnica protiv g. Mustafe bila neispravna ili manjkava u tolikoj meri da minimalni uslov osnovane sumnje više nije ispunjen.³⁹ Prema tome, panel smatra da su uslovi iz člana 41(6)(a) Zakona i dalje ispunjeni.

B. NEOPHODNOST PRITVORA

16. Panel podseća na kriterijum koji se primenjuje za ocenu neophodnosti produženja pritvora optuženog, naveden u četvrtom preispitivanju pritvora, kao i značaj

³⁴ Izjašnjenje odbrane, stav 7.

³⁵ Peto preispitivanje pritvora, stav 15.

³⁶ KSC-BC-2020-05, F00008/RED, sudija za prethodni postupak, *Javna redigovana verzija odluke o potvrđivanju optužnice protiv Saljiha Mustafe*, 5. oktobar 2020, javno, stav 163(a).

³⁷ Isto tako, KSC-BC-2020-06, F00380/RED, sudija za prethodni postupak, *Javna redigovana verzija odluke o preispitivanju pritvora Kadrija Veseljija*, 2. jul 2021, javno, stav 22.

³⁸ Peto preispitivanje pritvora, stav 15; četvrto preispitivanje pritvora, stav 14; treće preispitivanje pritvora, stav 12.

³⁹ Isto tako, peto preispitivanje pritvora, stav 15; četvrto preispitivanje pritvora, stav 14.

pojedinačnog obrazlaganja (svakog pojedinačnog slučaja) i konkretnih osnova koje panel mora da uzme u obzir, kao što je istakao panel Apelacionog suda.⁴⁰

17. Konkretno, kad je reč o članu 41(6)(b)(ii) Zakona, panel podseća da, kao što je slučaj sa svim drugim rizicima navedenim u članu 41(6)(b) Zakona, panel treba da izvrši procenu rizika.⁴¹ S tim u vezi, da bi se procenilo da li će se u budućnosti ostvariti opasnost od ometanja postupka nije potrebno dokazati da je već bilo takvog ometanja u prošlosti.⁴²

1. Opasnost od bekstva

18. Kad je reč o opasnosti od bekstva iz člana 41(6)(b)(i) Zakona, panel podseća na svoj raniji zaključak da ne postoji opasnost da će g. Mustafa pobeći i da bi se ta opasnost, čak i da postoji, mogla dovoljno ublažiti uslovima koji bi se postavili optuženom.⁴³ Panel dalje napominje da tužilaštvo nije predočilo činjenice ili okolnosti na osnovu kojih bi panel mogao da donese drugačiji zaključak. Panel stoga smatra da nisu iskrsele nove informacije niti je došlo do promena koje pobijaju pomenute zaključke. Prema tome, panel zaključuje da ne postoji opasnost da će g. Mustafa pobeći i da se ta opasnost, čak i da postoji, može otkloniti odgovarajućim uslovima koji bi se postavili optuženom u skladu s članom 41(12) Zakona i pravilom 56(5) Pravilnika.

⁴⁰ Četvrto preispitivanje pritvora, stavovi 15-17, takođe se upućuje na drugostepenu odluku o Tačijevom privremenom puštanju na slobodu, stav 22.

⁴¹ Peto preispitivanje pritvora, stav 17; četvrto preispitivanje pritvora, stav 17.

⁴² Peto preispitivanje pritvora, stav 17. Isto tako, KSC-BC-2020-06, IA001/F00005, panel Apelacionog suda, *Odluka po žalbi Kadrija Veseljija na odluku o privremenom putanju na slobodu*, 30. april 2021, javno, stav 38.

⁴³ Peto preispitivanje pritvora, stav 19; četvrto preispitivanje pritvora, stav 18.

2. Opasnost od ometanja odvijanja postupka pred Specijalizovanim većima

19. Kad je reč o opasnosti iz člana 41(6)(b)(ii) Zakona, panel ima u vidu argumente odbrane da ne postoje dokazi o navodnim pokušajima g. Mustafe da izvrši pritisak, uključujući period nakon njegovog prvog informativnog razgovora sa tužilaštvom.⁴⁴ U tom smislu, panel podseća da, kao što je gore navedeno,⁴⁵ nepostojanje dokaza da je optuženi prethodno pokušao da izvrši pritisak na svedoke ili žrtve ili uopšte da ometa odvijanje postupka nije odlučujući za ocenu panela predviđenu članom 41(6)(b)(ii) Zakona pošto je ovde zadatak panela da izvrši procenu rizika. Panel dalje smatra da: (i) priroda i obim predmetnih krivičnih dela, o kojima je upoznat putem tekućeg obelodanjivanja celog, sve manje redigovanog dokaznog spisa; (ii) dostavljanje informacija koje su daleko iscrpnije od informacija datih prilikom informativnog razgovora sa tužilaštvom, i (iii) težina potencijalne kazne, predstavljaju faktore koji bi mogli da motivišu g. Mustafu, ukoliko bi bio pušten na slobodu, da ometa odvijanje postupka putem uticanja na žrtve i svedoke i/ili članove njihovih porodica. S obzirom na veze g. Mustafe sa obaveštajnim službama Kosova i njegovim iskustvom u tom pogledu, taj uticaj bi se mogao vršiti, između ostalog, putem: (i) pritiska, uključujući nasilje ili pretnje, ili pokušaja da se utiče na žrtve i svedoke i/ili članove njihovih porodica; (ii) zastrašivanjem žrtava i svedoka i/ili članova njihovih porodica, direktno ili posredstvom drugih lica i/ili (iii) dogovaranjem s drugim potencijalnim učiniocima koji se pominju u potvrđenoj optužnici,⁴⁶ ili s bilo kojim licem umešanim u ovaj, ili druge srodne predmete. To je naročito relevantno u ovoj fazi postupka kada skorašnje, kao i tekuće obelodanjivanje dodatnih informacija optuženom, posebno uključujući identitet zaštićenih svedoka tužilaštva, može olakšati optuženom,iskusnom obaveštajcu koji ima potrebna

⁴⁴ Izjašnjenje odbrane, stavovi 10-11, 13-14.

⁴⁵ V. gore stav 17.

⁴⁶ KSC-BC-2020-05, F00011/A02, specijalizovani tužilac, *Optužnica*, 19. jun 2020, poverljivo. Javna redigovana verzija potvrđene optužnice podneta je 28. septembra 2020, F00019/A01.

stručna znanja i mrežu saradnika, da vrši potencijalni uticaj na žrtve i svedoke i/ili članove njihovih porodica i, uopšte, da ometa odvijanje postupka. Pored toga, činjenica da je obim predmeta i broj svedoka ograničen, kao i da je svedočenje jednog svedoka često neodvojivo povezano sa svedočenjem drugih svedoka, može dodatno da poveća rizik od uticanja na žrtve, svedoke i/ili članove njihovih porodica.

20. Panel dalje napominje da je tokom informativnog razgovora sa tužilaštvom svedok W04600, govoreći o g. Mustafi i jednom drugom licu, izjavio da [BRISANO].⁴⁷ Panel smatra da je navedena izjava dodatni faktor iz koga se vidi da postoji ozbiljna opasnost da će g. Mustafa ometati postupak pred Specijalizovanim većima.

21. Na kraju, panel podseća na svoj zaključak da [BRISANO],⁴⁸ usled čega je panel naložio [BRISANO].⁴⁹ To predstavlja dodatni argument protiv puštanja g. Mustafe na slobodu.

22. S obzirom na gore navedeno, panel zaključuje da i dalje postoji opasnost da će g. Mustafa ometati odvijanje postupka pred Specijalizovanim većima vršenjem pritiska na žrtve i svedoke i/ili članove njihovih porodica.

3. Opasnost od izvršenja novih krivičnih dela

23. Panel podseća da, budući da su uslovi iz člana 41(6)(b) Zakona alternativni, ukoliko je jedan od njih ispunjen nije potrebno ispitivati druge uslove da bi se produžio pritvor.⁵⁰

⁴⁷ [BRISANO].

⁴⁸ [BRISANO].

⁴⁹ [BRISANO].

⁵⁰ Drugostepena odluka o Tačijevom privremenom puštanju na slobodu, stav 78.

24. Pošto je zaključio da postoji dovoljno realna mogućnost da će g. Mustafa ometati postupak pred Specijalizovanim većima, između ostalog uticanjem na žrtve i svedoke i/ili članove njihovih porodica,⁵¹ panel smatra da nije potrebno da razmatra rizik iz člana 41(6)(b)(iii) Zakona.⁵²

4. Zaključak

25. S obzirom na izneta razmatranja, panel smatra da postoje jasni osnovi za uverenje da i dalje postoji opasnost od ometanja odvijanja postupka pred Specijalizovanim većima iz člana 41(6)(b)(ii) Zakona.

C. USLOVNO PUŠTANJE NA SLOBODU

26. Panel podseća da se pritvor produžava isključivo ukoliko ne postoje blaže mere kojima bi se dovoljno mogli umanjiti rizici navedeni u članu 41(6)(b)(i)-(iii) Zakona.⁵³ S tim u vezi, panel ima obavezu da *proprio motu* analizira i proceni sve uslove koji bi se optuženom opravdano mogli odrediti, a ne samo one koje predlaže odbrana.⁵⁴

27. Kad je reč o opasnosti od ometanja odvijanja postupka pred Specijalizovanim većima, panel podseća na navedene faktore rizika.⁵⁵ Panel dalje podseća na svoj zaključak o postojanju [BRISANO],⁵⁶ pa je naložio: (i) [BRISANO],⁵⁷ i (ii) [BRISANO].⁵⁸ Ukoliko bi g. Mustafa bio pušten na slobodu, ne postoje uslovi kojima

⁵¹ V. gore stavovi IV.2-**Error! Reference source not found.**

⁵² Isto tako, peto preispitivanje pritvora, stav 24; četvrto preispitivanje pritvora, stav 22.

⁵³ Peto preispitivanje pritvora, stav 26; četvrto preispitivanje pritvora, stav 24; KSC-CC-2020-09, F00006, Specijalizovano veće Ustavnog suda, *Odluka po zahtevu za ocenu ustavnosti izmena i dopuna Pravilnika o postupku i dokazima usvojenih na plenarnoj sednici 29. i 30. aprila 2020, 22. maj 2020, javno, stav 70.*

⁵⁴ Peto preispitivanje pritvora, stav 26; četvrto preispitivanje pritvora, stav 24. V. takođe KSC-BC-2020-06, IA003/F00005/RED, panel Apelacionog suda, *Javna redigovana verzija odluke o žalbi Redžepa Seljimija na odluku o privremenom puštanju na slobodu, 30. april 2021, javno, stav 86.*

⁵⁵ V. gore stavovi IV.2-**Error! Reference source not found.**

⁵⁶ [BRISANO].

⁵⁷ [BRISANO].

⁵⁸ [BRISANO].

bi se na odgovarajući način mogle ograničiti ili nadzirati njegove privatne komunikacije, uključujući sa članovima porodice i odobrenim posetiocima, a koje bi on mogao iskoristiti za traženje ili primanje informacija i sredstva za vršenje uticaja na žrtve i svedoke i/ili članove njihovih porodica; niti bi ti uslovi mogli da se valjano sprovedu i dovoljno nadziru. Valja se naročito podsetiti da g. Mustafa vlada posebnim veštinama koje je stekao u obaveštajnom radu, pa postoji realna mogućnost da bi on od drugih lica mogao zatražiti da usmeno prenesu poruku ili da u tu svrhu upotrebi uređaj koji pripada trećem licu. Osim toga, pored pitanja da li bi takvi uslovi mogli efektivno da se sprovedu u praksi, nametanjem bilo kojih drugih uslova, poput nadziranja poseta, nedovoljno bi se umanjila ta opasnost jer postoji mogućnost da se koristi šifrovani jezik koji nije lako prepoznatljiv ili čiju upotrebu ne mogu sprečiti lica koja nisu upoznata s postupcima pred Specijalizovanim većima. Iz toga proizlazi da se komunikacije g. Mustafe mogu ograničiti i nadzirati, te na taj način smanjiti opasnost od ometanja postupka pred Specijalizovanim većima, samo preko sistema za nadzor komunikacija koji se koristi u pritvorskom objektu Specijalizovanih veća [BRISANO].

28. Panel stoga zaključuje da ne postoje uslovi, uključujući one koje je odbrana prethodno predložila ili bilo koja dodatna ograničenja koja bi odredio panel, kojima bi se u dovoljnoj meri smanjila opasnost od ometanja odvijanja postupka pred Specijalizovanim većima. Shodno tome, g. Mustafa mora ostati u pritvoru.

D. UTICAJ PRITVORA NA MATERIJALNE PRILIKE OPTUŽENOG

29. Panel je primio k znanju argument odbrane u pogledu potencijalnog uticaja dužeg pritvora na materijalne prilike optuženog i njegove porodice.⁵⁹ Najpre, panel smatra da je takav argument spekulativne i teoretske prirode, budući da se

⁵⁹ Izjašnjenje odbrane, stavovi 25-32, 35-36.

odbrana poziva na puku mogućnost da će optuženi izgubiti posao i prihode za izdržavanje porodice.⁶⁰ Osim toga, i što je još važnije, panel napominje da su osnovi za nalaganje i produžetak pritvora lica iscrpno navedeni u članu 41(6) Zakona, pod uslovom da je ispunjena gore navedena pretpostavka da se pritvor produžava samo ako ne postoje blaže mere kojima se dovoljno smanjuju rizici iz člana 41(6)(b).⁶¹ Za razliku od tvrdnje koju odbrana iznosi u vezi s tim, strah od gubitka posla ne može se smatrati odlučujućim faktorom za ocenu panela da li pritvor treba da se produži. Zapravo, strah od gubitka posla direktna je (potencijalna) posledica pritvora naloženog na osnovu Zakona.⁶² Iz tog razloga, argumenti odbrane u vezi s tim se odbijaju.

E. OPRAVDANOST TRAJANJA PRITVORA

30. Panel napominje da je dužan da se stara, shodno pravilu 56(2) Pravilnika, da lice ne boravi u pritvoru neopravdano dugo *pre* početka suđenja, što je u ovom slučaju bilo 15. septembra 2021.⁶³ Međutim, panel podseća na svoju obavezu iz člana 3(2)(a) i (e) Zakona da sudi u skladu sa Ustavom i međunarodnim pravom o ljudskim pravima. Panel stoga smatra da treba da nastavi da ocenjuje opravdanost dužine pritvora g. Mustafe i nakon početka suđenja, sve dok se ne donese presuda po optužbama za koje se on tereti ili dok se postupak ne okonča

⁶⁰ Panel napominje da je odbrana iznela slične argumente u pogledu mogućnosti da će optuženi izgubiti radno mesto i time prihode za izdržavanje porodice u svom izjašnjenju dostavljenom za potrebe trećeg preispitivanja pritvora (KSC-BC-2020-05, F00095, odbrana, *Izjašnjenje odbrane u vezi sa preispitivanjem pritvora optuženog*, javno, 11. mart 2021, javno, stavovi 40-49), što dodatno potvrđuje da se bojazni optuženog u pogledu mogućnosti gubitka radnog mesta mogu ali ne moraju ostvariti u budućnosti.

⁶¹ V. gore stav 26.

⁶² Isto tako, treće preispitivanje pritvora, stav 28.

⁶³ KSC-BC-2020-05, transkript zasedanja, 15. septembar 2021, javno, str. 301-382.

na neki drugi način, u skladu s članom 53 Ustava i sudskom praksom Evropskog suda za ljudska prava.⁶⁴

31. O okolnostima ovog predmeta, panel primećuje da se g. Mustafa nalazi u pritvoru godinu dana od hapšenja i dovođenja u pritvorski objekat Specijalizovanih veća u Hagu, Holandija 24. septembra 2020. Panel dalje napominje da je g. Mustafa optužen za teške ratne zločine iz člana 14 Zakona, uključujući ubistvo i mučenje, za koje se tereti na osnovu više oblika krivične odgovornosti prema članu 16 Zakona. Panel nije primetio da je bilo perioda zastoja u postupku protiv optuženog pred Specijalizovanim većima, koji bi mogli navesti na zaključak da je trajanje pritvora postalo neopravdano. Panel takođe napominje: (i) da je suđenje počelo, kao što je predviđeno, 15. septembra 2021, prema proceduri iz pravila 124 i 125 Pravilnika, nakon čega su tužilaštvo i zastupnik žrtava održali uvodna izlaganja, i (ii) da je svedočenje prvog svedoka tužilaštva pred panelom počelo u ponedjeljak, 20. septembra 2021. Osim toga, panel primećuje da strane u postupku nameravaju da pozovu ograničen broj svedoka.

32. Prema tome, panel zaključuje da se g. Mustafa ne nalazi u pritvoru neopravdano dugo.

V. DISPOZITIV

33. Iz gore navedenih razloga, panel:

- a. **NALAŽE** produženje pritvora g. Mustafe;

⁶⁴ V. npr, ESLjP, *Solmaz v. Turkey*, br. 27561/02, *Judgment*, 16. januar 2007, stavovi 23-24; *Kalashnikov v. Russia*, br. 47095/99, 15. jul 2002, stav 110; *Wemhoff v. Germany*, br. 2122/64, 27. jun 1968, stav 9, gde se napominje da se prilikom utvrđivanja vremena provedenog u pritvoru pre početka suđenja, shodno članu 5(3) Konvencije računa period od dana kada je optuženi pritvoren do dana donošenja presude po optužbama, čak i ako je presudu izrekao samo prvostepeni sud.

- b. **NALAŽE** tužilaštvu i zastupniku žrtava, ukoliko želi, da se do **ponedeljka, 8. novembra 2021.** pismenim putem izjasne o sledećem preispitivanju pritvora, i
- c. **NALAŽE** odbrani da se, ukoliko želi, do **ponedeljka, 15. novembra 2021.** pismenim putem izjasni o idućem preispitivanju pritvora.

/potpis na originalu/

sudija Mapi Felt-Folja,

predsedavajući sudija

/potpis na originalu/

sudija Žilber Biti

/potpis na originalu/

sudija Roland Dekers

Četvrtak, 23. septembar 2021.

U Hagu, Holandija